

Nev'î'nin Tercüme-i Münşeât-ı Hâce-i Cihân'ı
Nev'î's Work Named Tercüme-i Münşeât-ı Hâce-i Cihân

Zeynep BUÇUKCU*

*Arş. Gör., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
e-mail: zeynepbucukcu@gmail.com

Araştırma Makalesi / Research Article Article
DOI: <https://doi.org/10.34083/akaded.535127>

Sorumlu Yazar / Corresponding Author
Zeynep Buçukcu, Ankara Hacı Bayram Veli
Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Ankara / Turkey

ORCID : 0000-0001-5904-3601

Geliş Tarihi / Received : 04.03.2019
Kabul Tarihi / Accepted : 18.04.2019

Atıf / Citation
BUÇUKCU, Zeynep (2019). Nev'î'nin Tercüme-i
Münşeât-ı Hâce-i Cihân'ı. *Akademik Dil ve
Edebiyat Dergisi*, 3 (1), 155-160.
DOI: 10.34083/akaded.535127

Öz

Nev'î 16. yüzyılda yaşamış, iyi bir eğitim almış, dönemin bazı önemli edip ve devlet adamlarıyla aynı ders halkasında bulunmuştur. Otuza yakın eser sahibidir. Çeşitli bilim dallarıyla ilgilenmiştir. Arapça ve Farsçaya hakimiyeti sayesinde kimi telif kimi tercüme çok sayıda yapıt ortaya koymuştur. Tercüme-i Münşeât-ı Hâce-i Cihân da onlardan biridir. Yazar üzerine yapılan çalışmalarda bu eser çoğu zaman görmezden gelinmiş, hakkında eski ve teyit edilmemiş bilgiler tekrar edilmiştir. Bu çalışmada öncelikle söz konusu eser üzerine şimdiye kadar araştırmacıların aktardıkları bilgiler üzerinde durulmuş, eserin müellifi Hâce-i Cihân'dan ve 16. yüzyılda inşâ alanındaki yerinden bahsedilmiştir. Daha sonra genel özellikleriyle tanıtılan British Library'deki Or. 7701 arşiv numaralı yazmaya ait kaydın tamamıyla Nev'î'ye ait olmayabileceği fikri tarafımızca ortaya atılmıştır. Bu durumda iki olasılık vardır. Ya Tercüme-i Münşeât-ı Hâce-i Cihân'ın sadece bir bölümü bu mecmûaya alınmıştır ya da Tercüme-i Münşeât-ı Hâce-i Cihân, eser için verilen arşiv numarasındaki yazmanın yalnızca bir bölümünü teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Nev'î, Tercüme-i Münşeât-ı Hâce-i Cihân, Mahmûd-ı Gâvân.

Abstract

Nev'î lived in 16th century, had a good education and he was in the same lecture circle with some of state and literary men of the term. He has almost 30 studies. He took an interest in many fields of science. Due to his competence in Arabic and Persian, worked on many studies both with these languages and as a translation. Tercüme-i Münşeât-ı Hâce-i Cihân is also one of them. In the studies regarding the writer, this study have been ignored and some old and unacknowledged information have been repeated. In this study, has been initially focused on the information about Tercüme-i Münşeât-ı Hâce-i Cihân that the whole researchers conveyed by now. Right after that mentioned about the owner of the study, Hâce-i Cihân, and his location on the prose in 16th century. Then, the idea has been suggested that manuscript with 7701 archive number, which has been introduced with its general features, doesn't belong to Nev'î totally. In this case there are two possibilities. Only one part of the Tercüme-i Münşeât-ı Hâce-i Cihân was included in this "mecmûa" or the Tercüme-i Münşeât-ı Hâce-i Cihân constitutes only a part of the manuscript in the archive number given for the work.

Keywords: Anahtar Kelimeler: Nev'î, Tercüme-i Münşeât-ı Hâce-i Cihân, Mahmûd-ı Gâvân.

Giriş

16. yüzyıl, Osmanlı sahasındaki edebî üretkenliğin oldukça canlı olduğu bir devre karşılık gelir. Eserlerinden biri bu çalışmaya konu olan Nev’î de 16. yüzyılda yaşamış, iyi bir eğitim almış, dönemin bazı önemli edip ve devlet adamlarıyla aynı ders halkasında bulunmuştur. Oldukça güçlü şair ve yazarların yetiştiği bu yüzyılın edebî ortamında Fuzûlî, Hayâlî, Bâkî gibi isimlerin bir adım gerisinde kalmış, hem kendi devrinde hem de daha sonra şairliğiyle ön plana çıkamamıştır. Ancak Arapçaya ve Farsçaya hâkimiyeti, birçok bilim dalıyla ilgili oluşu onu diğerlerinden farklı kılmaktadır. Hocası Âhizâde Mehmed Efendi ile birlikte Edirne Bayezid Medresesi’ne gitmesinden (M. 1563) Sultan III. Murad tarafından Şehzade Mustafa’nın hocalığına tayinine (M. 1590) kadar geçen sürede Edirne’de Bayezid ve Süleymaniye, Gelibolu’da Balaban Paşa ve Mesih Paşa, İstanbul’da Şahkulu, Murad Paşa, Câfer Ağa ve Mihrimâh Sultan medreselerinde müderrislik yapmıştır (Sefercioğlu, 2014). Şehzade hocalığı görevinden ayrıldıktan sonra başka bir memuriyeti olmamıştır. Bu çalışmada, eserlerinden hareketle üretken bir mütercim ve müellif olduğunu söyleyebileceğimiz Nev’î’ye ait bir tercüme bahis konusu edilecektir. British Library’de Or. 7701 arşiv numarasıyla kayıtlı olan bir münşeât mecmûasının içinde bulunan bu eserin adı üzerinde durulacak, içinde bulunduğu mecmûanın genel özellikleri belirtilecek ve ilgili bölümün tanıtımı yapılacaktır.

Tercüme-i Münşeât-ı Hâce-i Cihân ve Hâce-i Cihân’ın Kimliği Üzerine

Devrinin önemli bilim adamlarından eğitim almış olan Nev’î’nin (Mazıoğlu 1983: 115) kırk altı kadar eser yazdığı kaynaklarda geçmekle birlikte (Şentürk, Kartal 2005: 329) oğlu Atâyî, *Hadâikü’l-Hakâyık*’ta yirmi altı tanesinin adını zikreder (Donuk 2017: 1142, 1143). Bunlardan bir tanesi de *Tercüme-i Münşeât-ı Hâce-i Cihân*’dır. Nev’î üzerine çalışanlardan M. Nejat Sefercioğlu, farklı zamanlarda yaptığı yayınlarda Nev’î’nin bu eserinin yalnızca adını ve bulunduğu kütüphanedeki yer numarasını anmıştır (Sefercioğlu 2007: 54, Sefercioğlu 2011: 22). Abdülkadir Karahan da *MEB İslam Ansiklopedisi*’ne yazdığı Nev’î maddesinde eserin adının kaynaklarda geçtiğini fakat bulunmadığını belirtmiştir (Karahan 2001: 225).

Hâce kelimesi için sözlüklerde “efendi, zengin, tâcir, reis, hadım, hoca, bey” (Kanar 2016: 614) ve bunlardan başka “bilgili kimse; kuş ibiği, vezirler için kullanılan bir unvan, kalp, ruh” anlamları verilmiştir (Steingass 1963: 479,). Hâce kelimesinin bu geniş anlam alanı “hâce-i cihân” tamlamasının zaman içinde genel bir kullanım hâlini almasında rol oynamış olmalıdır. Dehhoda’nın verdiği bilgiye göre “hâce-i cihân” Hz. Muhammed ve Mahmûd bin Muhammed Gîlânî için kullanılan bir lakaptır (Dehhoda 1341: 2303). Kimi Türkçe kaynaklarda da “hâce-i cihân” bir ululama ifadesi olarak karşımıza çıkar. Örneğin, Âşık Çelebi, *Meşâ’irü’ş-Şuarâ*’da Hoca Saâdeddin Efendi’yi “hâce-i cihân” olarak anar (Sungurhan 2017: 107). 16. yüzyıl şairi Vâhidî’nin *Hâce-i Cihân ve Netîce-i Cân* adlı eserinde de Hâce-i Cihân ana karakterlerden biri olup bilge ve olgun bir kişiliği yansıtır.

Nev’î’nin elimizdeki veriye göre münşeâtının bir kısmını tercüme ettiği Hâce-i Cihân, Dehhoda’nın söz ettiği Behmenî veziri İmâdüddin Mahmûd b. Muhammed Gîlânî (öl. 1481)’dir. Doğum yerinin Gâvân olması dolayısıyla Mahmûd-ı Gâvân olarak da tanınmaktadır. Fars dilinde inşâ türünde birçok eser ortaya koymuştur. Bunlardan en meşhûru münşeâtını topladığı Riyâzü’l-İnşâ olmakla birlikte, mektuplarının yer aldığı Menâzirü’l-İnşâ ve Kavâidü’l-İnşâ adlı eserleri de bilinmektedir (Kurtuluş 2003: 361). Mahmûd-ı Gâvân’ın ünü Osmanlı topraklarına kadar erişmiştir. Latîfî’nin aktardığına göre II. Mehmed’in kendisine her yıl bin filori gönderdiği Hâce-i Cihân da o olmalıdır:

“ol mertebede kadr u rağbeti ve ahâlisinin dahı ol derecede i ‘tibâr u hürmeti var imiş ki diyâr-ı Hind’de H’âce-i Cihân’a ve vilâyet-i ‘Acemde Mevlânâ Câmî’ye her sâl biñ ‘aded filori irsâl olunır imiş” (Canım 2000: 141)

Zirâ hakkında yapılan araştırmalar Mahmûd-ı Gâvân’ın II. Mehmed ile düzenli bir temas halinde olduğunu; padişaha, Riyâzü’l-İnşâ’da kendi adına dört, Muhammed Şah adına ise iki mektup yazmış bulunduğu bilgisini bize vermektedir (Sherwani 1942: 195).

Aynı zamanda devrin şairlerinden olan Adnî mahlaslı Mahmûd Paşa ile mükâtebesi olan bir Hâce-i Cihân’dan da Bursalı Mehmed Tâhir söz etmektedir ki muhtemelen o da Mahmûd-ı Gâvân olmalıdır (Saraç 2016: 730). Mahmûd-ı Gâvân’ın yaşadığı devirde Osmanlı devlet adamlarıyla kurduğu ilişkiler, inşâ türündeki başarısı ile birleşerek etkisinin ileriki dönemlerde sürmesini sağlamıştır. Âli, *Menşeu’l-İnşâ*’da kendisini şiirde Câmî’ye, düzyazıda Hâce-i Cihân’a benzetir (Aksoyak 2006: 234). Ayrıca *Künhü’l-Ahbâr*’da Kınâlızâde Ali’nin inşâ yeteneğini yüceltmek için onu Hâce-i Cihân ile karşılaştırır:

“Türkî ve Fârisî eş ‘âr-ı âb-dârı ve mu ‘ammeyâtta hod Mîr Hüseyin ve Emrî gibi dikkat u iktidârı inşâda ise H’âce-i Cihân rütbesinde âşâr-ı dürer-nisârı muqarrerdür.” (İsen 2017: 176)

Bunlardan başka *Osmanlı Müellifleri*’nden öğrendiğimize göre İsmâil Rusûhî-i Ankaravî *Miftâhu’l-Belâga ve Misbâhu’l-Fesâha*’yı yazarken Hâtib-i Dimeşki’nin Telhis’ini ve Hâce-i Cihân’ın *Menâzirü’l-İnşâ*’sını esas almıştır.

“Hâce-i Cihân’ın *Menâzirü’l-İnşâ*’sı ve Hâtib-i Dimeşki’nin *Telhis*’i esâs ittihâz edilerek meydana gelen bu eser matbû kavâid-i edebiyeye ve belâgât-ı Osmâniyyeye dâir lisânımızda yazılan âsârın mukaddemi olduğundan edebiyatla mütevaggil zevâta istifâde-bahşdır.” (Saraç 2016: 22)

Mahmûd-ı Gâvân hakkında müstakil bir çalışma yapan Haroon Khan Sherwani’nin aktardığına göre Câmî, bir gazelinde kendisi için “Hâce’nin kölesi” ifadesini kullanmış, onun gölgesinin sürekli olmasını temenni ettiğini belirtmiş ve yine aynı Arapça gazelde Hâce-i Cihân’ın Hint’teki varlığının Rûm’u kıskandırdığını söylemiştir (Sherwani 1942: 198).

British Library’de Bulunan Or. 7701 Arşiv Numaralı Kayıt ve Tercüme-i Münşeât-ı Hâce-i Cihân

British Library’de Or. 7701 arşiv numarasıyla kayıtlı olan eser bir münşeât mecmûası görüntüsündedir. Eserin bir bölümünde “H’âce-i Cihân’ın münşe’âtından Nev’î Efendi merhûmuñ tercüme eylediği inşâlar” ifadesi bulunmaktadır. Münşeâtın başında bulunan bu cümle bir başlıktan ziyade not görünümünde olup ana metinden farklı bir yazıyla yazılmıştır. Nev’înin tercüme için kullandığını giriş bölümünden anladığımız Riyâzü’l-İnşâ’daki mektuplarla, mecmûadaki mektupların tamamı örtüşmemektedir. Başlık düzeyinde bakıldığında Riyâzü’l-İnşâ ile mecmûada ortak olarak bulunan mektuplar şunlardır: Hoca Abdullah’a yazılan mektup, Şeyh Şadrü’l-dîn Revvâs’ın mektubu, Fazıl Celâlü’l-dîn Devvânî’ye yazılan mektup, Vezir Mahmûd Paşa’ya gönderilen mektup.

Eserin başındaki ilk üç yaprak boştur, 1a’da “Sâfi Zilka’de, fi 1276” kaydı bulunmaktadır. 1b boş olup 2a’da, zikredilen bölüm dışında, şu on üç bölüm adı daha sayılmıştır. Bölüm adları ve buldukları varak aralıkları aşağıdaki gibidir:

- H’âce-i Cihân’ın münşe’atından Nev’î Efendi merhûmuñ terceme eylediği inşalar (26a-43a)
- H’âce ‘Abdu’llah’a Yazılan Mektüb (43b- 49a)
- Şeyh-i ‘Ârif-i bi’llah Şadrü’d-dîn Revvâs’uñ Mektübü (55a- 57b)
- Fâzıl Celâlü’d-dîn-i Devvânî’ye Yazılan Mektüb (57b- 59a)
- Hüseyn Baykara’ya Yazılan Nâmenin Tercümesi (59a- 61a)
- Sultân Maḥmūd-ı Gılânî’ye Yazılan Fetḥ-nâmenüñ Şüreti (61a- 66b)
- Vezîr-ı Fâzıl Maḥmūd Pâşâ Merḥûma H’âce’den Vârid Olan Mektüb (67a- 70b)
- Sultân Meḥmed’den Uzun Ḥasan’a Yazılan Mektübüñ Şüreti (75b- 79a)
- Ebu’s- Su’üd Efendi Merḥûmuñ Mektübları (79a- 133a)
- Timurlenk’den Yıldırım Bâyezîd’e Gelen Mektüblar ve Yıldırım Merḥûmdan Karşulık Yazılanlar (133a- 134a)
- Mışır Sultânî’ndan Sultân Bâyezîd Merḥûma Gelen Mektüblar (134a- 136b)
- Sultân Meḥmed’den Uzun Ḥasan’a Yazılan Mektüb (136b- 137a)

Bunların ardına “Bu numûn dahı vâfir münşe’at vardır” notu eklenmiştir. Bu sayfadan sonraki sayfa boştur. 3a’dan 25b’ye kadar ana bölümünden farklı bir yazıyla yazılmış çeşitli manzumensur alıntılar, notlar bulunmakta 25b’den itibaren eser belirtilen başlık sıralaması takip edilerek ilerlemektedir.

Mecmûada Nev’î’ye ait olduğu belirtilen tercüme için 25b ile 43a arasında mukaddime niteliğinde bir bölüm bulunmaktadır. 25b’nin üst kısmındaki notlar arasında “Nev’î Efendi’nüñdür H’âce-i Cihân’uñ inşasını tercüme eylemişdür” ifadesi yer alır. Eser şu ifadelerle başlar:

“inhâ-i ḥamd u şenâ Ḥudâ-yı ibtidâ’ vü intihâ ḥazretine ki ḡayb hüviyyetinde (25b-1) olan ebkâr-ı ‘arâyis ibdâ’-i menâzır-ı inşâ vü ihtirâ’dan emr-i vâcibül-ittibâ’ı (25b-2) ḥasebince arz-ı dîdâr kıldı (25b-3)”.

Hâce-i Cihân’dan tercüme ettiği Riyâzü’l-İnşâ’nın özgün ve değerli bir eser olduğundan ancak yeterince bilinip eserden istifade edilmediğinden söz eder:

“H’âce-i Cihân’uñ Riyâzü’l-İnşâ’yıla müsemma olan resâ’il mecmû’ası ki (26a-10) müfred-i yegâne ve feride-i şadef-i zamânedür lâkin ḡurer-i cevâhir-i elfâzı dürer-i (26a-11) tâbdâr gibi muntazam silk-i iştihâr ve neşre-i neşri ve şî’râ-yı şî’ri ṭâlî’i (26a-12) ufk-ı zuhûr intişâr olmuşiken ol maḥbûb-ı zamânın ne bir ‘âşık-ı dil-teşne (26a-13) murâd üzre zülâl-i visâl-ı me’ânîsinden reyyân olmuş ve ne bir ṭalib-i zevk-i (26a-14) ‘irfân büy-ı ḥaṭṭ-ı ‘anber-feşânından ḡayrı mezâkk-ı cânına ḥaṭṭ çâşmı şehd (26a-15) (...) ḥâşıl étmişdür (26a-16)”

27a’ya kadar Nev’î, inşâ üzerine görüşlerini belirtir ve bu çalışmasını Mehmed Paşa’ya hediye olarak sunmak istediğini ifade eder:

“ya’ni vezîr-i Âşaf- şimâ Ḥazret-i Meḥmed (27a-7) Pâşâ ki pîr-i akl-ı küll aña tufeyl-rây-ı tedbîr ü hünerlerin (...) mihr-i (27a-8) ḥikmetine nisbet zerre-i ḥurd-ı ḥakîr-i sühândur bârî dem-i sühânda nâ’ib-i dem-i müseccâ (27a-9) ve himmet-i ṭab’-ı şâfi ḥîñ-i ‘adl u inşâfda kâsır-ı ṭâkı ṭâk-i kisrâdur (27a-10) lutf-ı

meşreblerinden ‘urefâ-yı ehl-i ‘ilme şehâb-ı feyz himmetlerin manşıb ve ħabl-ı metîni (27a-11) ‘inâyetlerin vuşûl-ı manşıb-ı câha sebeb kılurlar bu dâ‘iyyeden Nev’î-i (27a-12) dâ‘î dahı ol nazâr-ı iksîr-eşer ile karîni zer u cevher eyleyen zümreye (27a-13) ilhâk olmak emniyyetesi ile cenâb-ı ‘âlîlerine bu tuhfе-i muhtaşarı dest-avîz-i (27a-14) muhakkâr getürdüm hemvâre-i zülâl-i envâr-ı ‘atûfleri sezâvâr-ı merĥamet olan (27a-15) dâ‘ileri fırakına memdûd u mevşûl ola va’llâhu müyessirü’l-me’mûl ve bi-yedihî (27a-16) zimâmü’l-icâbeti vel- ħabûl (27a-17)”

Tercüme bölüm, 27a’dan itibaren “dîbâce-i kitâb” başlığı altında bulunmaktadır. 137a’ya kadar devam eden bu bölüm, Arapça ya da Farsça olarak verilen kimi manzum veya mensur parçaların tamamının veya bir bölümünün üzerine yapılan açıklamaları, açıklamaları içermektedir.

Sonuç

16. yüzyıl Osmanlı topraklarında edebî faaliyetlerin oldukça yoğun olarak gerçekleştiği bir zaman dilimidir. Nev’î bu dönemde yaşamış, iyi bir eğitim almış, yüksek memuriyetlerde bulunmuş bir yazar ve şairdir. Aldığı eğitim yanında kişisel gayretinin ve yeteneğinin de etkisiyle Arapça ve Farsçaya hâkimdir. Nev’înin bu iki dille olan yakın temâsi eserleri arasında birçok tercümenin bulunmasında etkili olmuştur. *Tercüme-i Münşeât-ı Hâce-i Cihân*, Hâce-i Cihân unvanıyla anılan Muhammed bin Mahmûd-ı Gîlânî’nin münşeâtının bir bölümünün Türkçeye aktarımıdır. Belli ki zamanında da çok rağbet görmeyip tek nüsha olarak kalmıştır. Bu durum eserin Nev’î üzerine yapılan kimi çalışmalarda görmezden gelinmesine sebebiyet vermiştir. Bu çalışmada öncelikle esere ait olduğu belirtilen arşiv numarasında kayıtlı yazmanın tamamıyla Nev’î’ye ait olmadığı savını ortaya attık. Hâce-i Cihân ve Nev’înin eserlerinin içerik olarak birebir örtüşmemesi, Or. 770 arşiv numaralı kayıt içindeki bölümlerin dağınıklığı, 137a’da mektupların sonlanması, 140a’dan sonra eserin ana metninde nesih olan yazı tipinin rik’aya dönüşmesi ve 3a-25b arasında olduğu gibi Arapça- Farsça- Türkçe manzum- mensur alıntılar ve yorumlamalarla ilerlemesi gibi etkenler söz konusu kaydın tamamıyla Nev’î’ye ait olmadığını, *Tercüme-i Münşeât-ı Hâce-i Cihân*’ın mecmûada yalnızca bir bölümü oluşturduğunu, ya da mecmûaya sadece bir bölümünün alınmış olabileceğini düşünmemize sebep olan sâiklerdir. Bu çalışmada, Nev’î ve bu eseri hakkında şimdiye kadar verilen bilgilere katkıda bulunmayı amaçladık. Eser üzerine çalışmalarımız devam etmektedir.

Kaynakça

Aksoyak, İsmail Hakkı (2006) “Gelibolulu Mustafa Âlî’nin Menşeu’l- İnşâ’sı”, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 19, 225- 244.

Dehhoda, Ali Ekber (1341) *Logatname-i Dehhoda*, Tahran.

Donuk, Suat (2017) *Hadâiku’l- Hakâ’ik fi Tekmiletî’ş- Şakâyık*, İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.

İsen, Mustafa (2017) *Kühü’l- Ahbar’ın Tezkire Kısmı*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Kanar, Mehmet (2016) *Büyük Farsça- Türkçe Sözlük*, Say Yayınları, İstanbul.

Karahan, Abdülkadir (2001) “Nev’î”, *İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: MEB Yayınları, C. IX, s. 224-226.

- Kılıç, Filiz (2018) *Meşâ’irü’ş- Şuarâ*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
(<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/59036,asik-celebi-mesairus-suarapdf.pdf?0>
(Son Erişim Tarihi: 05.02.2019))
- Konukçu, Enver (1996) “Hâce-i Cihân”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, c.: 14, ss.: 429- 430, İstanbul: TDV İslam Araştırmaları Merkezi.
- Kurtuluş, Rıza (2003) “Mahmûd-ı Gâvân”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, c.: 27, ss.: 361- 362, İstanbul: TDV İslam Araştırmaları Merkezi.
- Mazıoğlu, Hasibe (1983) “Eski Türk Edebiyatı”, *Türk Ansiklopedisi*, M.E.B. Devlet Kitapları, c.: 32,ss.: 80- 134, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Saraç, M. A. Yektâ (2016) *Osmanlı Müellifleri*, Cilt: 1,2,3, Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.
- Sefercioğlu, M. Nejat (2007) “Nev’î”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, c.: 33,ss.:52- 54, İstanbul: TDV İslam Araştırmaları Merkezi.
- Sefercioğlu, M. Nejat (2011) “Âlim Bir Şâir: Nev’î”, *Dil ve Edebiyat*, s.: 28, ss: 18- 38.
- Sherwani, Haroon Khan (1942) *Mahmûd Gawan The Great Bahmani Wazir*, Allahabad.
- Steingass, F. (1998) *Persian English Dictionary*, London.
- Sungurhan, Aysun (2017) *Tezkiretü’ş- Şuarâ*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
(<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55834,kinalizade-hasan-celebipdf.pdf?0> (Son Erişim Tarihi: 05.02.2019))
- Şentürk, Ahmet Atilla; Kartal, Ahmet (2004) *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Dergah Yayınları.
- Yazdani, Ghulam (1948) *Riyaz al- Insha*, Haydarabad. (<https://archive.org/details/RiyazUl-Insha-KhwajaImaduddinMahmoodGawanAl-MulaqqibBaSadrEJahanFarsi/page/n3> (Son Erişim Tarihi: 28.02.2019))